

Yatağan İlçe Raporu

Eray YALÇIN

2011

İçindekiler

Tarihçe	2
Coğrafi Konum	2
Sosyo-Ekonomik Göstergeler	3
Nüfus Bilgileri	4
İstihdam Bilgileri	6
Genel Ekonomik Yapı.....	6
Meyve ve Sebze Üretimi	7
Hayvancılık	7
Sanayi.....	9
Tarihi ve Turistik Yerler.....	9
Stratonikeia.....	9
Panamara.....	10
Kaynakça.....	11

Tarihçe

Muğla'ya bağlı ilçelerimizden biri olan Yatağan'ın tarihi M.Ö. 5. Yüzyıla kadar dayanmaktadır. İlk adının Karya olduğu daha sonra ise Menteşe olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Lelekler ve Karlar'ın bölgedeki ilk yerleşime sahip topluluk oldukları sanılmaktadır. Bir süre sonra Perslerin egemenliği altına girer. M.Ö. 334 yılında Büyük İskender Perslerden geri almıştır. Bölgede 200 yıl kadar Karyalılar yaşamıştır. Büyük İskender bölgeden çekildikten sonra Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına giren ilçe, imparatorluğun 395 yılında ikiye ayrılması ile Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalmıştır. 800 yılında Abbasiler'in egemenliği altına girmesiyle de İslamiyet yayılmaya başlamıştır.

1071 yılında Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'yla birlikte yöre de hızlı bir Türkleşme sürecine girer. Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Kuri Bey denizden gelecek saldırılara karşı bu yörede görevlendirilir. Devletin yıkılma süreci içine girdiği dönemde 1243 Köseadağ savaşı'ndan sonra ise Kuri Bey'in torunu Menteşe Bey bağımsızlığını ilan ederek Menteşe Beyliği'ni kurar. Menteşe Beyliği 1389 yılında Osmanlı Devleti'ne bağlanır. 1402 yılındaki Ankara Savaşı'ndan sonra Moğol baskısından kurtulmak isteyen Ahiler'in bir kısmı Menteşe yöresine yerleşir ve burada Ahiköy'ü kurarlar. Ahiköy 1848 yılına kadar Bozüyük Bucağı'na bağlı köy olarak kalmıştır. 1848-1864 arasında Bozüyük İlçesi'ne bağlı bir belde olmuştur. Daha sonra ise Çine'nin bir beldesi olarak belirtilmiştir. 1944 yılında ise Yatağan ismini alarak ilçe olmuştur.

Coğrafi Konum

KAYNAK: www.yatagan.gov.tr, Kasım 2011.

Yatağan İlçesi Muğla-Aydın karayolu üzerinde Muğla'ya 28 km., Aydın'a ise 79 km. mesafede bir ilçedir. Denize kıyısı olmayan, Yatağan Dağı'nın eteklerine kurulmuş 5 beldesi 39 köyü olan bir yerleşim bölgesidir. Kuzeyinde Gökbel ve Yatağan Dağları, güneyinde Marçal Dağı ve Bencik Dağları, doğusunda Göktepe Dağları ve batısında Aldağ ve Kurukümes Dağları bulunmaktadır. Kavaklıdere, Muğla Merkez, Milas ve Aydın'ın Çine ilçesi komşu ilçeleridir. Yüzölçümü 1772 m² ilçenin deniz seviyesinden yüksekliği 365m.'dir.

Ovalar: Yatağan Ovası, Kayırlı Ovası.

Dağlar ve Tepeler: Gökbel Dağları (1412 m), Yavat Tepesi (550 m), Cılık Dağı (861 m), Karagedik dağları (1600 m), Yatıgan tepesi (619 m), Akdağ, Kurukümes Dağları, Aldağ (750 m).

Akarsular: Menteşe Çayı (Deştin Çayı), Girme Deresi Çayı (Kapubağ Çayı), Koru Çayı.

Beldeler: Turgut, Yeşilbağcılar, Bencik, Bozüyük, Bozarmut

Köyler: Akgedik, Alaşar, Bağyaka, Bahçeyaka, Cazkılar, Cakırlar, Çamlıca, Çukuröz, Deştin, Doğanköy, Elmacık, Esenköy, Eskihsar, Gökgedik, Gökpınar, Hacıbayramlar, Hacıveliler, Hisarardı, Kadıköy, Kafakaplancık, Kapubağ, Katrancı, Kavak, Kırıkköy, Kozağaç, Köklük, Madenler, Mesken, Nebiköy, Şahinler, Şerefköy, Turgutlar, Yava, Yayla, Yenikarakuyu, Yeniköy, Yeşilköy, Yukarıyayla, Zeytinköy

Sosyo-Ekonomik Göstergeler

Yatağan, DPT'nin 2004 yılında hazırlamış olduğu "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" verilerine göre 872 ilçe arasında 229. sıradadır.

Gösterge	Değer	872 ilçe arasındaki sırası
Şehirleşme Oranı (%)	34.61	559
Nüfus Artış Hızı (%)	8.75	354
Nüfus Yoğunluğu	52	408
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	50.04	699
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	3.49	820
Tarım Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	66.46	592
Sanayi Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	11.87	116
Hizmetler Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	21.68	383
İşsizlik Oranı (%)	3.16	693
Okur-Yazar Oranı (%)	90.91	127
Bebek Ölüm Oranı (%)	35.35	545
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	186382	68
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0.05457	114
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%)	0.12622	244

Nüfus Bilgileri

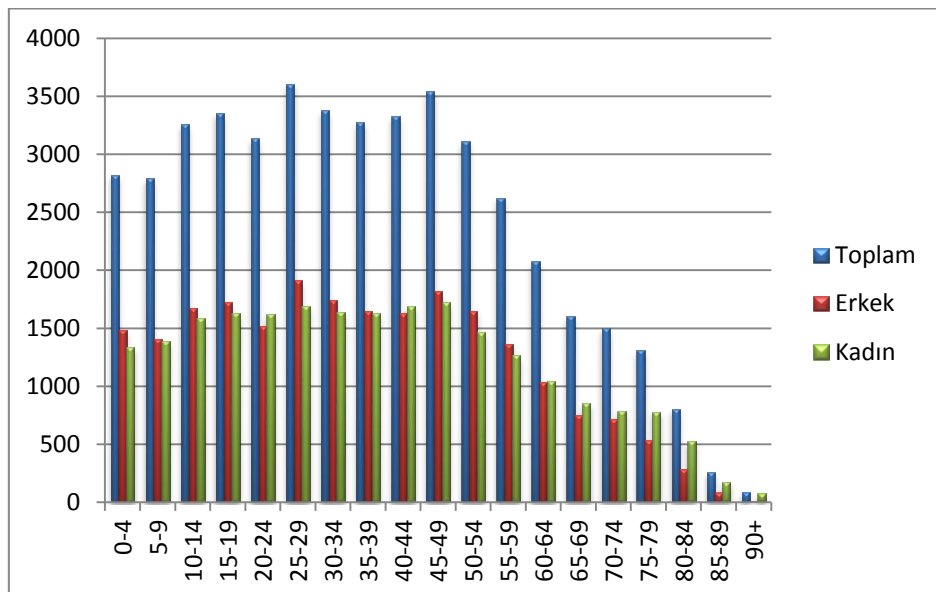
İlçe Merkezi			Belde / Köyler			Toplam		
Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
18051	9060	8991	27779	13893	13886	45830	22953	22877

KAYNAK: TÜİK, 2010.

Nüfus bilgileri incelendiğinde nüfusun kadın-erkek sayılarında dengede olduğunu söyleyebiliriz. Kırsal nüfus ise kentsel nüfusun hemen hemen 1.5 katıdır.

Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	2820	1484	1336
5-9	2793	1407	1386
10-14	3260	1674	1586
15-19	3347	1719	1628
20-24	3137	1519	1618
25-29	3604	1913	1691
30-34	3377	1743	1634
35-39	3270	1642	1628
40-44	3324	1632	1692
45-49	3540	1816	1724
50-54	3108	1645	1463
55-59	2623	1360	1263
60-64	2075	1034	1041
65-69	1599	749	850
70-74	1499	712	787
75-79	1310	531	779
80-84	802	280	522
85-89	255	80	175
90+	87	13	74
Toplam	45830	22953	22877

KAYNAK: TÜİK, 2010

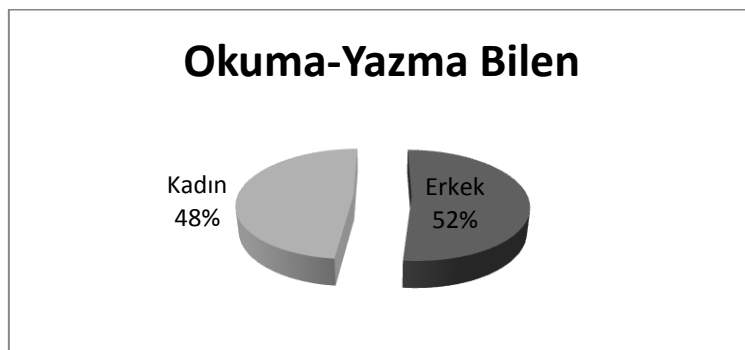
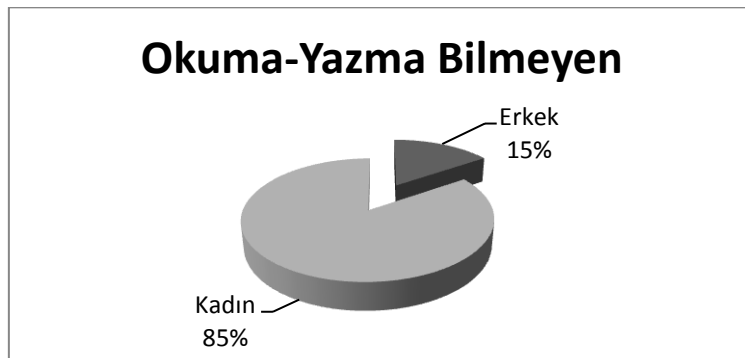
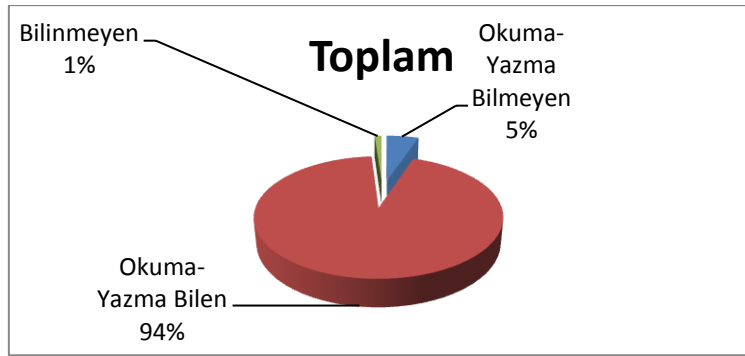
Nüfusun yaşlara göre dağılımını grafiğini incelediğimizde nüfusun 25-50 yaş aralığında yoğunlaştığını görebiliriz.

Okuma-yazma oranına göre nüfus bilgileri değerlendirildiğinde ise 15 ve üzeri yaş grubu için aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

Okuma-Yazma Durumu	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma-Yazma Bilmeyen	1913	296	1617
Okuma-Yazma Bilen	34616	17867	16749
Bilinmeyen	417	219	198
Toplam	39946	183821	18564

KAYNAK: TÜİK, 2010.

15 ve üzeri yaş grubu için okuma yazma bilenlerin oranı %94, bilmeyenlerin oranı ise %5'tir. Okuma yazma bilmeyenlerin %85'i kadın iken okuma yazma bilenlerde kadın ve erkek nüfusunda hemen hemen bir denge bulunmaktadır.

İstihdam Bilgileri

Ekonomik Faaliyet	İşyeri Sayısı	İstihdam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	53	1475
İnşaat	170	1108
İmalat	189	935
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	7	547
Ulaştırma ve Depolama	146	470
Diğer Hizmet Faaliyetleri	36	444

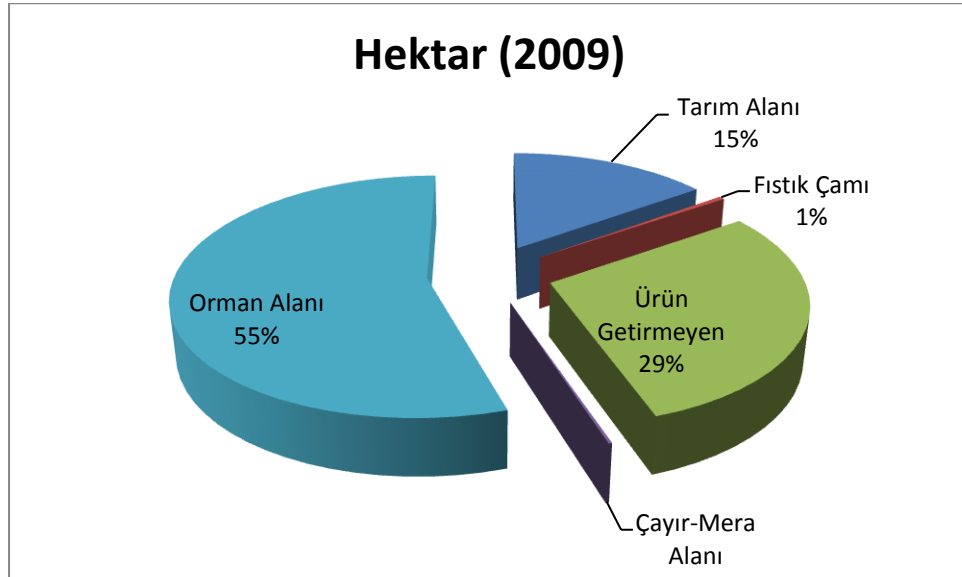
KAYNAK: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2010.

Genel Ekonomik Yapı

İlçe ekonomisi genellikle tarım, sanayi ve ormancılığa dayanır. İlçedeki arazi dağılımının büyük bir kısmını ormanlar kapsamaktadır.

Arazi Dağılımı	Hektar (2009)
Sulu Tarım Alanı	9241,6
Kuru Tarım Alanı	8743
Toplam Tarım Alanı	17984.6
Fıstık Çamı	544
Ürün Getirmeyen	35089.3
Çayır-Mera Alanı	226.7
Orman Alanı	65756
İlçe Yüz Ölçümü	119600.6

KAYNAK: Yatağan Kaymakamlığı, 2011.

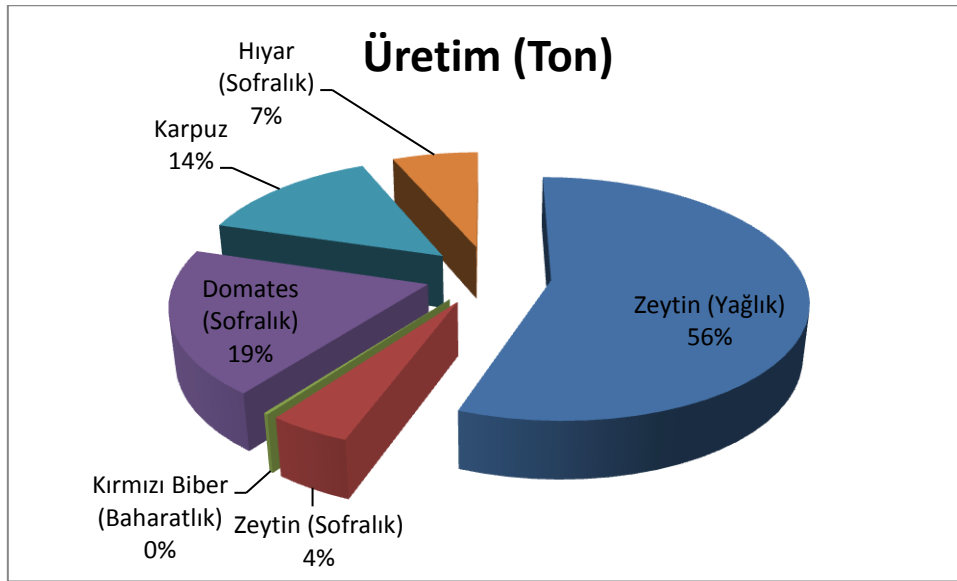

Orman alanları %55, Tarım alanları %15, Fıstık çamı alanları %1 ve ürün getirmeyen alanlar %29'unu kaplamaktadır. Tarım alanlarının %49'u kuru, %51'i sulu tarım alanıdır.

Meyve ve Sebze Üretimi

Ürün Adı	Üretim (Ton)
Zeytin (Yağlık)	23100
Zeytin (Sofralık)	1833
Kırmızı Biber (Baharatlık)	100
Domates (Sofralık)	8000
Karpuz	5750
Hıyar (Sofralık)	2700

KAYNAK: TÜİK, 2010.

Grafiği incelediğimizde yağlık zeytin üretiminin meyve ve sebze üretiminde büyük bir payının olduğunu görmekteyiz.

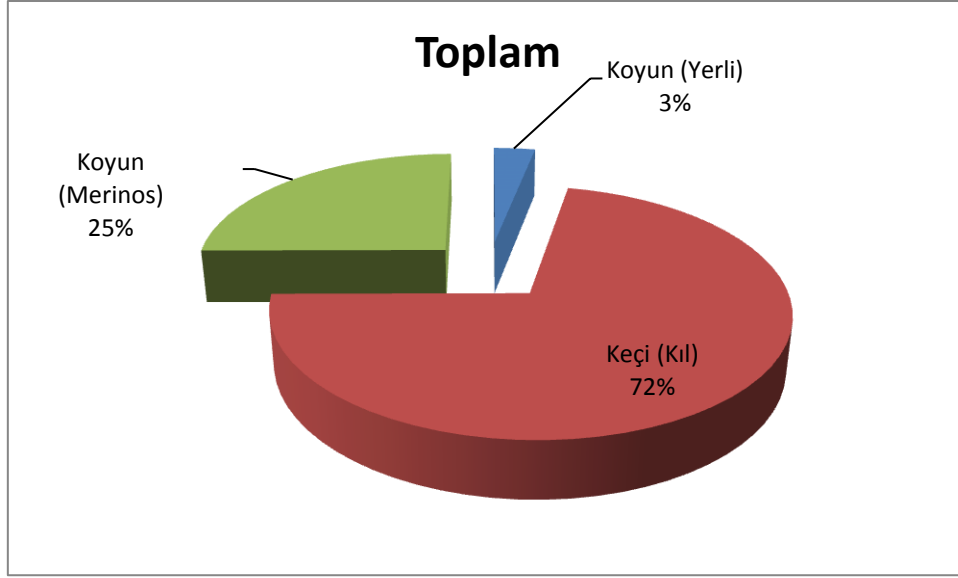
Hayvancılık

Küçükbaş hayvancılıkta koyun ve keçi, büyükbaş hayvancılıkta ise sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Küçükbaş Hayvancılık:

Hayvan Adı	Yetişkin	Genç-Yavru	Toplam	Sağılan Hayvan Sayısı	Süt (Ton)
Koyun (Yerli)	825	222	1047	384	30.72
Keçi (Kıl)	19017	4947	23964	9252	1045.5
Koyun (Merinos)	6598	1776	8374	3071	153.56
Toplam	26440	6945	33385	12707	1229.78

KAYNAK: TÜİK,2010.

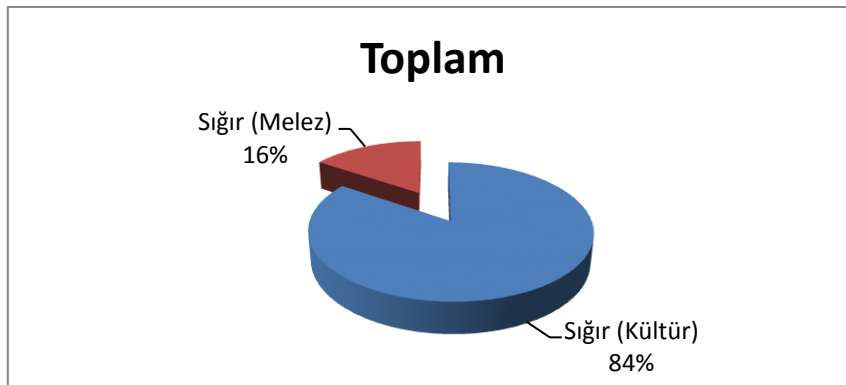
Küçükbaş hayvancılıkta kıl keçisi yetiştiriciliğinin büyük bir payı vardır. Yerli koyun yetiştiriciliğinin oranı ise oldukça azdır.

Süt verimliği en fazla olan tür ise 0.8 ton/baş ile yerli koyundur. Onu 0.11ton/baş ile kıl keçisi, 0.05 ton/baş ile merinos koyun izlemektedir.

Büyükbaş Hayvancılık:

Hayvan Adı	Yetişkin	Genç-Yavru	Toplam	Sağılan Hayvan Sayısı	Süt (Ton)
Sığır (Kültür)	10690	3924	14584	5874	22677.97
Sığır (Melez)	2091	587	2678	1254	3556.22
Toplam	12781	4511	17262	7128	26234.19

KAYNAK: TÜİK, 2010.

Büyükbaş hayvancılıkta kültür sığırlarının oranı %84 iken melez sığırların oranı %16'da kalmıştır.

Süt verimliliğine bakıldığında ise kültür sığırlarının 3.86 ton/baş oranı ile 2.83 ton/baş oranlı melez sığırlardan daha verimli olduğunu görebiliriz.

Sanayi

İlçede en önemli fabrika Yatağan Termik Santralidir. Bu işletmenin amacı Yatağan linyit havzasında bulunan düşük kalorili kömürün değerlendirilmesi ve milli enerji ihtiyacımızın karşılanmasıdır. Santralin kurulum gücü 630 megawatt, yıllık nominal üretim kapasitesi ise 4.095.000.000 kW-saattir. Santral Yatağan halkı için önemli bir istihdam kaynağıdır.

KAYNAK: <http://www.yapi.com.tr>, 2011.

Yatağan'da ayrıca sanayileşmeye örnek mermer fabrikaları bulunur. Bu fabrikalarda üretilen mermerler mermer sektöründe ün kazanmıştır.

Tarihi ve Turistik Yerler

Stratonikeia

İlçenin 6-7 km. batısında Eskihisar Köyü sınırları içinde kalmaktadır. Kent M.Ö. 270 yıllarında Büyük İskender ile imparatorluğu paylaşan Suriye Kralı Antiokhos tarafından Kraliçe Stratonike adına kurulmuştur. Bu yerleşmeden önce bölgede Khrysaoris adında bir yerleşme bulunmaktaydı. Stratonikeia kurulduktan bu yerleşmenin adı Hiera Kome yani Kutsal Köy olarak değişmiştir. Kentte mermerden yapılmış afili eserler bulunmaktadır. Kentte tiyatro, meclis binası, Agora, 2 gymnasium ve 2 hamam bulunmaktadır. Khrysaoreus, Sarapis, Demeter, Dioskurlar, Roma İmparatorlarına ait

tapınaklar ve Tiberius Tapınağı şu ana kadar ortaya çıkarılmış tapınaklardır. Son buluntular kentin yerleşiminin M.Ö. 900 yıllarının izlerini taşımaktadır.

KAYNAK: <http://www.goturkey.com>, 2011

KAYNAK: <http://www.webhatti.com>, 2011

Panamara

İlçeye 14 km. uzaklıkta Bağyaka Köyü sınırları içinde Stratonikea'nın hemen güneyinde, Stratonikea'ya antik bir yolla bağlı olan, antik bir kentten ziyade dini bir yerleşim merkezidir. Zeus Panamaros ve eşi Hera ile Artemis ve Serapis'e atanmıştır. Bu merkezdeki dini şenliklerin en önemlisi 10 gün süren Panamareia'dır. Augustos döneminden bulunan bir mabedin olduğu kayıtlarda geçse de kalıntıları günümüze ulaşmamıştır. Kaçak kazı yapan köylülerin çıkardığı birkaç yazıttan başka önemli bir kalıntı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- (1) Yatağan Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.yatagan.gov.tr/>, 28.09.2011.
- (2) Wikipedia, Yatağan, Muğla, http://tr.wikipedia.org/wiki/Yata%C4%9Fan,_Mu%C4%9Fla , 28.09.2010
- (3) Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, <http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3159/ilce.pdf> , 21.11.2011.
- (4) Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Bitkisel Üretim İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul> , 21.11.2011.
- (5) Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS), <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> , 22.11.2011
- (6) Wikipedia, Stratonikea, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Stratonikeia> , 23.11.2011.
- (7) T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı Ekonomik Araştırmalar ve Planlama Birimi İlçe Çalışmaları, 23.11.2011